

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 3 mars 1909 kl. 2 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om stämpelafgift för cigarretter m. m.

(1:a A.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats en inom Andra Kammaren af herr *W. Lundin* väckt motion, n:o 167, däri hemställt, att Riksdagen ville besluta en stämpelafgift på cigarretter, uppgående till minst ett öre per stycke,

att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande af de närmare föreskrifter, som af ett sådant Riksdagens beslut komme att föranledas — såvidt möjligt i analogi med de i kungl. förordningen angående en särskild stämpelafgift vid försäljning af punsch den 19 maj 1905 gifna bestämmelser, samt

att Riksdagen för sin del ville besluta, att straffet för utlämnande till försäljning af cigarretter, hvilka icke vore försedda med beläggningsstämpel, bestämdes till böter från och med tio till och med hundra kronor och för öfverträdande af de ordningsföreskrifter, som kunde komma att af Kungl. Maj:t meddelas, böter från och med fem till och med femtio kronor, att husbonde skulle ansvara för sådan förbrytelse, som med hans vetskap beginges af hans hustru, husfolk eller i hans tjänst anställd person, att böterna skulle lika fördelas emellan kronan och åklagaren, samt att de skulle förvandlas enligt allmän strafflag.

Till stöd för dessa förslag har motionären anfört följande:

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 5 Saml. 1 Afd. 8 Häft. (N:o 8.)

»Med fullt fog torde kunna påstås, att intet njutningsmedel visat sig för den uppväxande ungdomen medföra så fördärfbringande verkningar som tobaken; särskildt i den form, hvaruti den af ungdomliga konsumenter mest nyttjas, nämligen i form af cigarretter. Om dessa menliga verkningar på den ungdomlige rökarens fysik äro de medicinska auktoriteterna helt och hållet på det klara. Cigarrettrökningen verkar försvagande och hämmande på kroppens utveckling i uppväxtåren, den är upphofvet till många allvarliga sjukdomar; förvisso skördar den årligen icke så få unga människolif. I en populär framställning i en engelsk tidskrift beräknas, att i England icke mindre än 20,000 människor årligen falla ett offer för cigarrettrökningen. En sådan uppgift må gälla hvad den kan; den ger i hvarje fall uttryck för det allvarliga bekymmer öfverhandtagandet af denna last väckt där i landet.

Man har sagt, att en större fara hotar ungdomen i cigarrettrökningen än i dryckenskapen, och med tagen hänsyn till de åtgärder, som vidtagits för att skydda de unga för dryckenskapslasten och för att för dem försvåra åtkomsten af starka drycker, om hvilkas skadliga egenskaper de också särskildt undervisas i skolorna, medan de utan svårighet kunna i närmaste handelsbod åtkomma cigarretterna, om hvilkas hälsovådlighet de i de allra flesta fall sväfva i okunnighet, synes ett sådant påstående berättigadt.

Att närmare ingå på frågan om tobaksrökningens fördärfbringande verkningar på ungdomen kan icke vara erforderligt, då desamma, såväl fysiska som moraliska, äro allmänt kända och äfven tidigare blifvit inom Riksdagen framhållna. Huru stor anledning vi hafva att beakta desamma framgår af de officiella uppgifterna rörande import och tillverkning inom landet, hvilka lämna följande siffror. Under år 1906 uppgick cigarrettillverkningen inom landet till 173,093 kg. med ett tillverkningsvärde af 1,961,438 kronor. Det följande året importerades 137,705 kg. med ett importvärde af 1,377,050 kronor. Sammanläggas import- och tillverknings-siffrorna och beräknar man att i rundt tal 750 cigarretter belöpa på ett kilogram, så befinnes att ej mindre än 233 miljoner cigarretter årligen rökas här i landet; tvifvelsutan till större delen af unga rökare.

Då cigarrettrökningen redan nått en sådan utsträckning och inga tecken tyda på en tillbakagång, synes det som en bjudande plikt att från statens sida åtgärder vidtagas för att begränsa och motarbeta det onda.

Två utvägar erbjuda sig härför. Den ena, som praktiseras i de flesta af Nordamerikas förenta stater och i flera engelska kolonier, består i utfärdande af ett förbud mot försäljning af tobak till minder-

åriga. Det uppgifves emellertid, att denna lag på alltför många ställen blifvit en död bokstaf. Fråga kan vara, om icke äfven här en sådan föreskrift skulle med lätthet kunna kringgåas och därjämte föranleda många öfverträdelser, som i de flesta fall blefve obeifrade. Mera tilltalande synes det då att genom en särskild afgift i form af stämpel-skatt fördyra varan och sålunda genom prisförhöjning försvåra åtkomsten af densamma. Den vuxne cigarrettrökaren komme väl för sådan händelse att i de flesta fall bibehålla en fördärfvad vana, men för skolgossen med en ringa veckopenning att använda för sina personliga behof blefve säkerligen varans afsevärda fördyrande ett allvarligt hinder för begärets tillfredsställande. För att nå detta mål blefve det nödigt att icke bestämma afgiften för lågt samt att beräkna densamma, icke efter varans värde utan efter stycketal. Cigarretterna förekomma i handeln förpackade i askar om 10 à 25 stycken, stundom också i lådor innehållande högre antal. De billigaste cigarretterna kosta i minut 15 öre pr låda om 10 stycken, medan andra sorter betinga ett pris af 25 och 50 öre eller därutöfver. Ville man göra afgiften effektiv, borde densamma bestämmas till minst 10 öre pr 10 stycken, hvarigenom nog priset för de billigare sorterna komme att i praktiken fördubblas, men ännu hellre borde afgiften bestämmas till 15 öre. En följd häraf blefve, att allenast hela askar finge säljas.

Denna fråga har också en annan sida väl värd att uppmärksamma i tider, då det hvarje år gäller att uppbringa nya skatteobjekt, och då de utvägar, som i den senaste kungl. propositionen angående statsverkets tillstånd och behof måst anlitas, allenast kunna med beklagande betraktas. Väl lär det vara att vänta, det tobaken, vare sig på det sätt tobaksskattekommittén föreslagit eller annorledes, kommer att i sinom tid för statens behof såsom skatteobjekt tagas i anspråk, men en sådan åtgärd som den här föreslagna borde icke på något sätt behöfva föregripa en blifvande tobaksskattelagstiftning. Den inkomst däremot, som af en sådan stämpelafgift kan beräknas inflyta, blefve ett afsevärdt och säkerligen kärkommet bidrag vid fastställandet af de nödiga inkomsterna för statsverkets behof.»

Motionärens förslag, i hvad det afser att åt Kungl. Maj:t öfverlämna utfärdandet af de säkerligen omfattande och för den gren af näringslifvet, som därpå beröres, viktiga föreskrifter, som en stämpelbeläggning af cigarretter skulle påkalla, kan utskottet redan på konstitutionella grunder icke biträda. Då å andra sidan sådana bestämmelser icke lära kunna fastställas, utan att Kungl. Maj:t därom framlägger ett

Utskottet.

detaljeradt förslag, anser sig utskottet förhindradt att tillstyrka bifall till den föreliggande motionen.

Vidkommande det syfte, som motionären i främsta rummet vill med den föreslagna stämpelbeskattningen tillgodose, nämligen stämfandet af cigarrettrökningen bland ungdomen, finner sig utskottet, som anser detta syfte vara vid en lagstiftning i frågan förtjänt af beaktande, icke öfvertygad, att detsamma skulle i afsevärd mån främjas genom ifrågasatta stämpelbeskattning.

I sammanhang härmed vill utskottet äfven erinra därom, att 1906 års Riksdag i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhöll, att Kungl. Maj:t måtte taga under öfvervägande, hvilka åtgärder kunde vidtagas till hämmande af minderårigas tobaksbruk samt, i den mån lösningen påkallade Riksdagens medverkan, för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill förhållandena kunde gifva anledning. Utskottet har inhämtat, att berörda Riksdagens skrifvelse, sedan infordrade yttranden i ämnet inkommit från öfverståthållareämbetet och samtliga Kungl. Maj:ts befallningshafvande samt från ett antal magistrater, skolråd och andra kommunala myndigheter, läroverkskollegier, skolföreståndare, föreningar samt enskilda äfvensom från några Kungl. Maj:ts beskickningar och generalkonsulat, för närvarande är föremål för behandling i finansdepartementet.

Under sådana förhållanden anser utskottet syftet att motarbeta ungdomens tobaksbruk för närvarande icke böra påkalla någon särskild åtgärd från Riksdagens sida.

Motionären framhåller emellertid äfven, att den föreslagna stämpelbeskattningen skulle bereda statsverket ett afsevärdt och välbehöfligt bidrag vid statsregleringen. Oafsedt att en sådan inkomst i hvarje fall icke skulle kunna tagas i beräkning vid nu förestående statsreglering, då, såsom ofvan framhållits, Riksdagen är medbestämmande beträffande de i fråga om beskattningen erforderliga föreskrifter, vill utskottet erinra därom, att 1903 års tobaksskattekommitté i sitt den 26 januari 1904 afgifna betänkande underkastat frågan om stämpelbeskattning af tobaksfabrikat en ingående granskning, hvilken föranledde kommittén att frångå ett tilltänkt förslag till sådan beskattning, enär det visat sig, att den därvid erforderliga kontrollen skulle medföra alltför stora olägenheter utan att likväl kunna bringas till en tillfredsställande effektivitet. Med tanke härpå tilltror sig utskottet icke att föreslå Riksdagen att hos Kungl. Maj:t göra framställning i den af motionären angifna riktning.

Mot aflåtandet af en sådan framställning talar äfven ett annat, för utskottet redan i och för sig afgörande skäl. Att tobaken är ett lämpligt skatteobjekt, däraf staten bör kunna bereda sig betydande inkomster, anser utskottet vara höjdt öfver hvarje tvifvel. I betraktande däraf, att i en nära framtid ytterligare stora kraf säkerligen komma att ställas på statskassan — bland de redan nu skönjbara må, utan att andra viktiga kraf därför få lämnas å sido, erinras om de anslag, en blifvande ålderdomsförsäkring kommer att fordra — synes välbetänkt att förbehålla den inkomstkälla, tobaken ytterligare kan bereda staten, att tagas i anspråk för sådana nya utgifter, för hvilka blifvande statsregleringar måste anskaffa medel.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 mars 1909.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.
